

ÖZGÜN MUHAKEME SORULARI

1. Karşı görüşü gerçekten yanıtlama

Özgün sav: “Kent belleği için yalnız binaları korumak yetmez; önceki kullanımını görünür kılan kayıtlar gerekir.” Karşı görüş: “Yeni işlev verilen bütün yapılar geçmişini zorunlu olarak kaybeder.” Editör, savı koruyup karşı görüşün genellemesini sınayacak.

K

Eski atölye gençlik merkezine dönüştürüldü; eski makineler ve çalışanların kayıtlı anlatıları sergileniyor.

L

Eski depo boş tutuldu; geçmişte ne saklandığına ilişkin kayıt veya açıklama bulunmuyor.

İki örnek kurmacadır.

İki kartı asıl savla birlikte en doğru ilişkilendiren değerlendirme hangisidir?

- A) K, dönüşümün bellek için gerekli olduğunu; L, boş bırakmanın geçmişi unutturduğunu kanıtlar.
- B) K, kayıtların yalnız eski işlev sürerse anlamlı olduğunu; L, özgün yapının bu koşulu sağladığını gösterir.
- C) K, sözlü kayıtların fiziksel korumayı gereksiz kıldığını; L, bu kayıtların eksikliğini gösterir.
- D) K ve L, aynı dönüşümün iki aşamasıdır; kayıtların ancak yeni işlevden sonra oluştuğunu gösterir.
- E) K, zorunlu kayıp genellemesine karşı örnektir; L, fiziksel korumanın tek başına geçmişi açıklamayabileceğini gösterir.

2. Gerekçeyi büyütmeden güçlendirme

Öğrenci temsilcisi, çalışma odasının kullanım saatini uzatmak için yönetime yazacak. Yazı gözlemi, uygulanabilir denemeyi ve değerlendirmeyi içermeli; başarıyı garanti etmemeli.

GÖZLEM

Son üç salı 16.00’da oda kapanınca proje gruplarından bazıları çalışmalarını koridorda sürdürdü.

İMKÂN

Salı günleri 16.00–17.00 arasında görevli bulunabiliyor; diğer günler için görevli belirlenmedi.

ÖNERİ ALANI

İki haftalık deneme ve kullanım kaydı.

Hangi cümle, amaç ve verilerle en tutarlı başvurudur?

- A) Salı kapanışından sonra çalışan gruplar görüldüğü için salı saatini iki hafta uzatıp kullanım kayıtlarına göre değerlendirme yapılmasını öneriyoruz.
- B) Salıdaki ihtiyacı karşılamak için odayı iki hafta bütün günler uzatıp kullanım kayıtlarını karşılaştırmayı öneriyoruz.
- C) Salı günleri iki haftalık uzatma yapılmasını; bu uygulama ihtiyacı kesin karşılayacağından kalıcılaştırılmasını öneriyoruz.
- D) Salı günü görevli bulunduğu için uzatmanın uygulanmasını; son üç salının gözlemlerinin deneme sonucu sayılmasını öneriyoruz.
- E) Bütün öğrencilerin her salı koridorda çalıştığı gözlemine dayanarak iki haftalık uzatmanın kayıtlarla değerlendirilmesini öneriyoruz.

3. Bir ayrıntının değiştirdiği okuma

Özgün öykü parçası: “Otobüs durağındaki ilanı üçüncü kez okudu. Başvuru için son gündü. Cebinden kalemini çıkardı; telefon numarasının altını çizmek yerine kâğıdın yırtılan köşesini düzeltti. Sonra numarayı avucuna yazdı.”

Son eylem önceki tereddüdün yorumunu nasıl değiştirir?

- A) Tereddüdün ardından başvuruya doğru küçük bir hazırlık adımı attığını düşündürür.
- B) İlanın yanlış olduğunu anlayıp başvurmaktan vazgeçtiğini gösterir.
- C) Başvurusunun kabul edildiğini ve işe başladığını kesinleştirir.
- D) Kâğıdı düzeltmesinin tek amacının ilanı kaldırmak olduğunu gösterir.
- E) İlanı okumadan yalnız görünüşüne göre karar verdiğini ortaya koyar.

4. İmgenin iki dayanağı

Özgün dizeler: “Çekmecede paslandı bekleyen anahtar / Kapı içimde her gece aralık.”
Bir okur dizeleri yalnız evin bakım ihtiyacı olarak yorumlar.

Bu yorumun eksik bıraktığı ilişki hangisidir?

- A) Paslanmanın süresini kesin bir ölçümle vermesi
- B) Her anahtarın aynı kapıyı açtığını kanıtlaması
- C) Kapının hangi ağaçtan yapıldığını saklaması
- D) Kullanılmayan anahtarla iç dünyada süren açıklığı karşı karşıya getirmesi
- E) Evi kiralamak için gereken işlemleri sıralaması

5. Güvenilirliğin sınırı

Anlatıcı: “Toplantıyı önemsemiyordum. Yalnız yolu kısaltmak için salonun önünden geçtim. İçeride adım anılınca camın yanında bekledim; konuşmalar bitene kadar ayrılmadım.”

Anlatıcının açıklamasıyla davranışları arasındaki gerilimi iki kanıtla açıklayınız. Bunun bütün anlattıklarının yalan olduğunu kanıtlayıp kanıtlamadığını belirtiniz.

6. Ritmin duyurduğu zaman

Özgün düzyazı: “Saat yürüdü. Koridor sustu. Bekledim. Kapı açılmadı.”

Düzenleme: “Koridorda kapının açılmasını bir süre bekledim.”

Düzenlemede en çok hangi anlatım etkisi zayıflar?

- A) Olayın geçtiği ülkenin açıklığı
- B) Kesik cümlelerin bekleyişi ayrı duraklar hâlinde duyurması
- C) Saatin teknik yapısının ayrıntısı
- D) Anlatıcının bütün kişilerin zihnini bilmesi
- E) Bekleyenin adının ve yaşının verilmesi

7. İtirazın hedefi

“Kısa metinleri küçümsemiyorum; kimi düşünce fazladan açıklamayla gücünü yitirir. İtirazım, uzunluk azaldığında düşüncenin kendiliğinden derinleştiğini sanmaya. Kısalık, seçilmiş ayrıntılar arasında güçlü bağ kurulduğunda anlamlıdır.”

Yazarın savına en uygun yorum hangisidir?

- A) Kısa metinler düşünce geliştirmeye yetmez.
- B) Düşüncenin gücü yalnız cümle sayısıyla ölçülür.
- C) Uzun metinlerde bütün açıklamalar gereksizdir.
- D) Kısa metin yazmak her zaman daha kolaydır.
- E) Değer, uzunluktan önce ayrıntıların kurduğu ilişkiye bağlıdır.

8. Yorumu kanıtla tamamla

“Dedem eski haritayı duvara asmadı; masaya serdi. Her ziyarette üzerine yeni bir yol çiziyordu. ‘Bildiğim yerler bitmedi,’ dedi, ‘bildiklerim değişti.’”

Tamamlayınız: “Haritanın masada açık tutulması bilgiyi _____ olarak görmeye; yeni yollar eklenmesi ise _____ düşüncesine işaret eder.”

Boşlukları metne dayalı ifadelerle doldurunuz.

9. Bakış açısını koru

Sahne yalnız kapı önünde bekleyen kişinin gözünden anlatılacaktır. Bu kişi içerideki konuşmayı duymaz; yalnız kardeşinin çıkışını görür.

Hangi cümle bu sınırı aşmadan gözlem ve olasılık sunar?

- A) Kardeşimin zihninden geçen her sözü işittim.
- B) İçeride ona bütün mirası bırakacaklarını söylediler; bunu hiç duymadım.
- C) Kardeşim çıkarken gözlerini kaçırdı; içeride söylenenlerden etkilenmiş olabileceğini düşündüm.
- D) Kapalı kapının ardındaki kişilerin sessiz düşüncelerini gördüm.
- E) Kardeşimin gelecek yıl taşınmaya karar verdiğini yalnız yüzünden kesin bildim.

10. Nesnenin değişen işlevi

Öykünün başında anlatıcı, yeni evin ağır perdesini dışarıyla bağını kesmek için kapatır. Son bölümde aynı perdeyi yana toplar; ışık masadaki yarım mektuba düşer. Mektubun gönderildiği söylenmez.

Perdenin işlevini en iyi açıklayan yargı hangisidir?

- A) Yalnız odanın ölçüsünü belirtir.
- B) Yanlış kumaşın değiştirilmesini anlatır.
- C) Mektubun alıcıya ulaştığını kanıtlar.
- D) Kişinin bütün sorunlarını çözdüğünü kesinleştirir.
- E) Kapanma ile yeniden ilişki kurma ihtimali arasındaki yön değişimini somutlaştırır.

11. Tercihi işlevle eşleştir

Parçalar:

1. "Yarn konuşacağım, diyordum; ertesi gün de aynı sözü söyledim."
2. "Kapıdan çıktım. Üç yıl önce aynı eşikte vedalaştık."
3. "Ben güldüm; duvardaki saat gülmedi."

İşlevler:

- A. Şimdiki anı geçmiş sahneyle katmanlandırma.
- B. İnsana ait davranışı cansız varlığa aktararak duygusal uyumsuzluk oluşturma.
- C. Yinelenen sözle erteleme sürecini sürdürme.

Parçaları işlevlerle eşleştiriniz. İkinci parçadaki geçmişe geçişi sağlayan iki dilsel ipucunu belirtiniz.

12. Gerekçenin boşluğu

Taslak eleştirisi: “Öyküde bekleyiş başarılı anlatılmıştır. Çünkü başarılı bir bekleyiş anlatımı vardır.” Editör yargıyı yinelemeden metinsel kanıta bağlamak ister.

Hangi ekleme bu isteği karşılar?

- A) Kapının açılmadığını bildiren cümlelerin her bölüm sonunda yinelenmesi, zaman ilerlerken sonucun değişmediğini duyurur.
- B) Başarı kavramı başarılı eserlerde daha başarılı görünür.
- C) Yazar bunu bir yerde başarılı bulduğunu söylemiş olabilir.
- D) Öykü yalnız bekleyiş hakkındadır; bu yüzden bütün sahneleri başarılıdır.
- E) Beğenen okur sayısı bilinmese de çoktur.

13. Birleşen görüşler

Eleştirmen I: “Düşünce açıklamak yerine davranış sunulması, okura yorum alanı açar.”

Eleştirmen II: “Davranışlar da yazarın seçimiyle sunulur; doğrudan açıklama olmaması metni kendiliğinden tarafsız yapmaz.”

İki görüş birlikte nasıl değerlendirilebilir?

- A) İkinci görüş yorum alanını imkânsız sayar.
- B) İlki bütün davranışların gerçek hayattan aynen alındığını savunur.
- C) Dolaylı anlatım çıkarım gerektirebilir; yine de seçme ve sunuş tercihlerinden bağımsız değildir.
- D) İkisi bütün türlerde düşünce açıklamasının yasaklanmasını ister.
- E) İkincisi yazarın metne hiç etkisi olmadığını söyler.

14. Üç cümlelik karşı görüş

Dergi yazısı: “Edebî metinlerde anlaşılmayan her sözcük çıkarılmalıdır; böylece bütün okurlar aynı duyguyu yaşar.”

Siz anlaşılabilirliği önemsiyor, sözcüklerin ses ve çağrışım işlevini de korumak istiyorsunuz.

Üç cümle yazınız: ortak amacı kabul edin, sorunlu genellemeyi açıklayın, uygulanabilir bir düzenleme önerin.

1.
2.
3.

15. Başlığın gerilimi

Genç çevirmen, dedesinin defterindeki yerel sözcükleri herkes anlasın diye değiştirir. Bir sözcüğün yalnız nesneyi değil, birlikte yapılan bir işi de adlandırdığını fark eder. Son sürümde sözcüğü koruyup kısa bir sahneyle anlamını açar.

“Sözcüğün Etrafındaki İnsanlar” başlığı hangi gerilimi taşır?

- A) Bütün çevirilerin imkânsız olduğunu
- B) Anlaşılabilirliğin önemsenmemesi gerektiğini
- C) Defterin yanlış dilde yazıldığını
- D) Sözlük karşılığı ile ortak yaşantıyı birlikte aktarma çabasını
- E) Yalnız sözcük sayısını azaltarak öykü yazılabileceğini

16. Paragrafın mantık sırası

- A. “Bu nedenle, açıklamanın eklenmesi her zaman metnin güçlenmesi anlamına gelmez.”
- B. “Okur, kişinin korktuğunu titreyen elinden zaten çıkarabilir.”
- C. “Bu ayrıntının ardından ‘Çok korkuyordu.’ cümlesi gelirse yeni bilgi verilmeyebilir.”
- D. “Bir anlatı ayrıntısı, söylenmeyen duyguyu taşıyabilir.”

Cümleleri genelden örneğe ve sonuca sıralayınız.
“Bu ayrıntı” ve “Bu nedenle” ifadelerinin bağlandığı bilgileri açıklayınız.

17. Nesnel bilgidен edebî anlatıma

Bilgi: Bir kişi yıllardır kullanmadığı atölyeye döner. Tezgâh boş, duvarda eski önlüğü asılıdır. Neden ayrıldığı ve dönüşten sonra ne yapacağı bilinmez.

Bilgileri koruyarak iki edebî cümle yazınız. Somut ayrıntıyla duygu sezdirin; geçmişe ve sonraki karara kesin bilgi eklemeyin. Ayrıntının etkisini açıklayın.

18. Benzetmenin bağlamı

“Yeni şehirde adımları her söylediğimde, sanki henüz alışmadığım bir ceket giyiyordum.” Kişi adını değiştirmemiştir; kendisini tanımayan insanlarla karşılaşmaktadır.

Benzetmenin anlamı hangisidir?

- A) Kişinin ceket satın almaya karar vermesi
- B) Adın yeni çevrede yeniden sunulan kimlik gibi yabancılik hissi uyandırması
- C) Şehirde herkesin aynı adı kullanması
- D) Adın yanlış yazılmış olması
- E) Yeni çevrenin kişiyi hemen bütünüyle tanınması

19. Örüntüyü değiştiren son

Öyküde yağmurun görüldüğü ilk sahnelerde kahraman konuşmaktan vazgeçer. Son sahnede yağmur sürerken ilk sorusunu sorar.

Tamamlayınız: “İlk sahnelerde yağmur ile _____ arasında bağ kurulur; son sahnede ise _____ bu bağı değiştirir.”
Sonucun yalnız hava durumunu bildirmekten fazlasını yaptığını açıklayınız.

20. Yorumu yeniden tart

“Son sandığı da kamyonu yüklediler. Kadın anahtarı yeni kiracıya verdi. Bahçeden çıkarken kapıyı kapatmadı; geriye dönüp menteşenin sesini bir kez daha dinledi.”

Okur: “Kadın taşınmaktan vazgeçti.”

Yorumu iki somut ayrıntıyla değerlendiriniz. Anahtar teslimini yok saymadan son hareket için daha sınırlı bir yorum öneriniz.

